

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Dobre praktyki w zarządzaniu budżetem domowym

Dr hab. Joanna Wardzała
Instytut Socjologii, Uniwersytet Wrocławski

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Data: 13 października 2025r.

Dobre praktyki w zarządzaniu budżetem domowym przy dzieciach

Jak planować wydatki i uczyć dzieci mądrego gospodarowania pieniędzmi?

Dobre praktyki w zarządzaniu budżetem domowym przy dzieciach

Wybrane badania – kluczowe ustalenia

„Jak rodzice wprowadzają dzieci w świat finansów? Edukacja ekonomiczna najmłodszych w polskich domach” (Fundacja ING Dzieciom/ING Bank Śląski)

Badanie „Edukacja ekonomiczna dziewczynek i chłopców w polskich domach – czy matki i ojcowie edukują w ten sam sposób?” przeprowadzone w czerwcu 2022 na reprezentatywnej próbie 745 matek i ojców dzieci w wieku od 7 do 12 lat. Zostało ono zrealizowane techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview) na Ogólnopolskim Panelu Badawczym Ariadna. Badanie jest realizowane przez Fundację Think! w partnerstwie z ING Bank Śląski oraz Wydziałem Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Co badano - zakres

Dzieci 7-12 lat, w jaki sposób i kiedy dostają kieszonkowe, kiedy decydują o swoich wydatkach, ile rodzice angażują je w edukację ekonomiczną.

Główne ustalenia mające znaczenie dla budżetu domowego z dziećmi

- Dzieci bardzo często mają do dyspozycji jakieś środki (np. prezenty, kieszonkowe) – praktycznie wszystkie dzieci 7-12 lat mają jakieś fundusze. Średni wiek, w którym zaczynają otrzymywać kieszonkowe: ~ 6,5 roku.
- Tylko ~ 41% dzieci otrzymuje kieszonkowe regularnie.
- Wydatki drobne dziecko często podejmuje samodzielnie, większe – po konsultacji z rodzicami.
- Dzieci uczą się oszczędzania i korzystania ze skarbonki, kont bankowych rodziców lub ich subkont.

Badanie - źródło

- Badanie Biura Informacji Kredytowej – „Edukacja finansowa dzieci”
- Badanie zrealizowane przez MillwardBrown na zlecenie Biura Informacji Kredytowej w 2015 roku – starsze badanie dla porównania

Co badano - zakres

- Ile kosztuje utrzymanie dziecka miesięcznie, ile rodzice planują, ile dają kieszonkowego, jakie wydatki dzieci generują?

Główne ustalenia mające znaczenie dla budżetu domowego z dziećmi

- Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka: ~ 607 zł.
- Większość wydatków: jedzenie, ubrania, zajęcia szkolne i przedszkolne; zabawki i „zachcianki” też znaczące.
- Kieszonkowe dostaje ~ 49% dzieci; średnia kwota ~ 39 zł miesięcznie; rośnie z wiekiem dziecka.

Badanie - źródło

- Santander Consumer Bank –”Polaków portfel własny: Edukacja w portfelu”
- Badanie zostało zrealizowane na zlecenie Santander Consumer Banku metodą telefonicznych, standaryzowanych wywiadów kwestionariuszowych wspomaganych komputerowo (CATI), przeprowadzonych przez Instytut Badań Rynkowych i Społecznych (IBRiS) w dniach 10-21 lipca 2025 r. W badaniu wzięła udział reprezentatywna grupa dorosłych rodziców dzieci w wieku szkolnym. Próba $n = 1000$.

Co badano - zakres

- Ile rodziny w Polsce przeznaczają na wyposażenie dziecka, przybory, podręczniki, zajęcia dodatkowe etc.

Główne ustalenia mające znaczenie dla budżetu domowego z dziećmi

- Największa grupa rodziców uczniów (26 proc.) planuje w nadchodzącym roku szkolnym przeznaczyć na edukację jednego dziecka od 3001 do 5000 zł. Niewiele mniej, bo 23 proc., zmieści się w wydatkach poniżej 3000 zł, a 14 proc. deklaruje kwoty rzędu 5001–7000 zł. Rodzice w dużych miastach i regionach bardziej zurbanizowanych częściej deklaruują wyższe wydatki.
- Wydatki często pokrywane są z bieżących dochodów, czasem ze świadczeń (np. programy rządowe) lub rozkładane w czasie.

Badanie - źródło

- Badanie: koszty edukacji pozaszkolnej – zatrudnienie vs budżet (SW Research + Smartney Grupa Oney)
- Badanie opinii przeprowadzone przez SW Research na zlecenie Smartney Grupa Oney w sierpniu 2025 r. na reprezentatywnej grupie 1200 respondentów.

Co badano - zakres

- Wydatki na zajęcia pozaszkolne, kursy, warsztaty itp.

Główne ustalenia mające znaczenie dla budżetu domowego z dziećmi

- Najwięcej, bo aż 46,8% badanych, ocenia, że przeznaczają na nią od 201 do 500 zł miesięcznie.
- Wyższe kwoty (od 501 do 1000 zł) deklaruje druga pod względem liczebności grupa 23,4% rodziców.
- Najwięcej, bo ponad 1000 zł, na zajęcia dodatkowe dla dzieci wydaje 4,5% ankietowanych; na drugim biegunie jest 13,6%, które płaci za nie poniżej 200 zł.
- Jedynie 6,8% odpowiedziało, że nie przeznaczają żadnych dodatkowych środków na wykształcenie dzieci.

Badanie - źródło

- Badanie: Polacy z dziećmi vs bezdzietni – kompetencje finansowe (Kapitalni.org / Maison & Partners)
- Badania Związku Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (ZPF) oraz Instytut Rozwoju Gospodarczego Szkoły Głównej Handlowej (IRG SGH) z 2024 r.

Co badano - zakres

- porównanie wiedzy finansowej, nawyków finansowych osób z dziećmi vs bezdzietnych

Główne ustalenia mające znaczenie dla budżetu domowego z dziećmi

- Osoby mające dzieci częściej deklarują, że lepiej radzą sobie z tematami finansowymi – oszczędzaniem, unikaniem zadłużenia, gospodarowaniem budżetem.
- Mają większą świadomość różnych produktów finansowych, procedur, praw konsumenckich etc.

Wnioski i dobre praktyki wynikające z badań

- Wczesne wprowadzanie pieniądza do życia dziecka
- Regularność i autonomia
- Edukacja finansowa w domu
- Planowanie wydatków dziecięcych
- Wpływ dzieci na kompetencje finansowe dorosłych

Wyzwania i luki

- Badania pokazują też, że nie wszystko jest idealne: Nie wszystkie dzieci otrzymują kieszonkowe regularnie – brak konsekwencji może osłabić korzystny efekt praktyk finansowych.
- Dzielenie się rolami przez rodziców może być stereotypowe – np. w niektórych rodzinach dziewczynki i chłopcy uczą się różnych aspektów finansów zależnie od płci. To może prowadzić do nierówności w kompetencjach finansowych.

Wyzwania i luki

- Koszty edukacji pozaszkolnej i szkolnych potrzeb są znaczące i rosną – mogą stanowić ciężar dla budżetu jeśli nie są przewidziane. Inflacja dodatkowo pogarsza sytuację.
- Wiedza teoretyczna (np. rozumienie pojęć finansowych) nie zawsze przekłada się na praktyczne umiejętności zarządzania pieniędzmi przez dzieci. Potrzebne są działania praktyczne.

Dlaczego to ważne?

- Wydatki rosną wraz z dziećmi

- Trzeba pogodzić potrzeby dorosłych i dzieci;
- Dobre planowanie = spokój finansowy rodziny;
- Warto uczyć dzieci odpowiedzialności finansowej.

Krok 1 - Poznaj rodzinne finanse

- Zrób zestawienie przychodów i wszystkich wydatków;
- Wyodrębnij kategorię: „dzieci” (np. ubrania, szkoła, zajęcia dodatkowe);
- Zapisuj wydatki w aplikacji lub arkuszu ;
- Wspólna świadomość to podstawa kontroli!

Krok 2 - Wspólny budżet rodzinny

- Zaplanuj budżet razem z partnerem
- Ustalcie priorytety (np. edukacja, wakacje, zdrowie)
- Włącz starsze dzieci do rozmowy o finansach 🧠
- Dzieci uczą się przez obserwację dorosłych.

Krok 3 - Kategorie wydatków dziecięcych

- Ubrania i obuwie;
- Edukacja i szkoła;
- Zajęcia dodatkowe;
- Rozrywka i prezenty;
- Wakacje i wyjazdy;

Krok 4 - Planowanie długoterminowe

Przygotuj fundusz na:

- Edukację (np. konto oszczędnościowe lub obligacje);
- Zainteresowania i rozwój dziecka;
- Studia lub start w dorosłość;
- Odkładaj małe kwoty regularnie – efekt procentu składanego działa!

Krok 5 - Oszczędzanie rodzinne

- Wprowadź zasadę: każdy odkłada coś
- Ustal wspólny cel (np. wyjazd, rowery, sprzęt sportowy);
- Dzieci mogą mieć własną skarbonkę lub konto junior ;
- Oszczędzanie może być wspólną zabawą!

Krok 7 - Kieszonkowe z zasadami

- Dostosuj wysokość do wieku dziecka
- Ustal, za co dziecko odpowiada (np. słodyczne, zabawki)
- Nie używaj kieszonkowego jako kary lub nagrody 💰 To narzędzie edukacji, nie kontroli..

Krok 8 - Ucz przez praktykę

- Daj dziecku możliwość samodzielnych decyzji finansowych;
- Ucz planowania zakupów;
- Pokazuj różnicę między „chcę” a „potrzebuję”;
- Możecie wspólnie prowadzić mini-budżet rodzinny.

Krok 9 - Wspólne cele i rozmowy

- Ustalcie rodzinne cele: np. wakacje, remont, prezent dla wszystkich
- Omawiajcie, jak wspólnie na nie oszczędzać
- Dzieci uczą się wartości pieniędzy przez uczestnictwo
- Cele łączą i motywują!

Krok 10 - Dobre nawyki finansowe

- Płacenie rachunków na czas;
- Regularne odkładanie pieniędzy;
- Porównywanie cen;
- Szukanie okazji, ale bez przesady
- Małe nawyki = duże efekty w dłuższej perspektywie.

Podsumowanie

- Rodzinny budżet to wspólna odpowiedzialność ✓
- Planujcie razem ✓
- Edukujcie dzieci przez praktykę ✓
- Odkładajcie na przyszłość ✓
- Szanujcie wspólne cele ♥
- Finanse rodzinne to nie ograniczenie – to sposób na spokój i rozwój.

Dziękuję za uwagę.